

Κακοποίηση **ΠΑΙΔΙΟΥ**

Οδηγός
Ανίχνευσης,
Αντιμετώπισης
& Πρόληψης

- 3 Το φαινόμενο της παιδικής κακοποίησης
- 5 Παραμέληση παιδιού
- 7 Συναισθηματική κακοποίηση παιδιού
- 9 Σωματική κακοποίηση παιδιού
- 11 Σεξουαλική κακοποίηση παιδιού
- 14 Κακοποίηση μέσω διαδικτύου

Επιμέλεια:

Δρ Ορέστης Γιωτάκος, Ψυχίατρος

Το φαινόμενο της παιδικής κακοποίησης

Οι στατιστικές για την παιδική κακοποίηση είναι ανησυχητικές. Η όσο το δυνατόν έγκαιρη αναγνώριση και αντιμετώπιση είναι σημαντική για να ελαχιστοποιήσει τόσο τις άμεσες όσο και τις μακροπρόθεσμες συνέπειες στο παιδί, όπως χαμηλή αυτοεκτίμηση, απόσυρση, φοβίες, κατάθλιψη, ανικανότητα να αγαπήσουν ή να εμπιστευτούν άλλους, επιθετική, διαταρακτική και μερικές φορές παραπτωματική συμπεριφορά, καθώς και κατάχρηση αλκοόλ ή ναρκωτικών.

Όταν ένα παιδί μας αναφέρει ότι έχει κακοποιηθεί, θα πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη και να αξιολογηθεί αμέσως. Το πρώτο βήμα στο να βοηθήσει κανείς ένα κακοποιημένο παιδί είναι να μάθει να αναγνωρίζει τα συμπτώματα της παιδικής κακοποίησης. Αν και η παιδική κακοποίηση διαχωρίζεται σε τέσσερις μορφές – σωματική κακοποίηση, παραμέληση, σεξουαλική κακοποίηση και συναισθηματική κακοποίηση – αυτές οι μορφές συναντώνται συχνότερα σε συνδυασμό παρά μόνες τους. Για παράδειγμα κάποιο παιδί που είναι σωματικά κακοποιημένο είναι συχνά και συναισθηματικά ενώ ένα σεξουαλικά κακοποιημένο παιδί μπορεί επίσης να είναι παραμελημένο.

Έχει βρεθεί ότι τα παιδιά που έχουν κακοποιηθεί παρουσιάζουν κάποια ιδιαίτερα σημεία που θα μπορούσαν να υποκινήσουν την προσοχή των ατόμων που τα φροντίζουν, όπως γονείς, εκπαιδευτικοί, βρεφονηπιοκόμοι, οικιακοί βοηθοί, ιατρικό-νοσηλευτικό προσωπικό, δικαστικοί επιμελητές κλπ. Στο εγχειρίδιο αυτό παρατίθενται κάποιοι βασικοί τρόποι αναγνώρισης ή ανίχνευσης της παιδικής κακοποίησης. Να σημειωθεί ότι κανένα από τα περιγραφόμενα σημάδια δεν αποδεικνύει την παρουσία παιδικής κακοποίησης και ότι οποιοδήποτε από αυτά μπορεί να κάνει την εμφάνιση του σε κάθε παιδί ή γονιό σε κάποια χρονική περίοδο. Όταν όμως αυτά τα σημάδια παρουσιάζονται σε επανάληψη ή σε συνδυασμό, τότε θα πρέπει να κινητοποιήσουν τον επαγγελματία να κοιτάξει με πιο προσεκτική ματιά την κατάσταση και να σκεφτεί σοβαρά την πιθανότητα παιδικής κακοποίησης. Αυτή η δεύτερη ματιά μπορεί να αναδείξει περισσότερα σημάδια κακοποίησης ή σημάδια κάποιας ειδικής μορφής παιδικής κακοποίησης.

Μερικά γενικά σημάδια που μπορεί να κινήσουν την υποψία παιδικής κακοποίησης

Το παιδί:

- Δείχνει ξαφνικές αλλαγές στη συμπεριφορά
- Δείχνει ξαφνικές αλλαγές στη σχολική επίδοση ή απουσιάζει συχνά απο το σχολείο
- Αντιμετωπίζει μαθησιακά προβλήματα τα οποία δεν αποδίδονται σε συγκεκριμένα ψυχολογικά ή σωματικά αίτια
- Πηγαίνει στο σχολείο νωρίς, μένει ως αργά μετά το σκόλασμα και δεν θέλει να πάει στο σπίτι του
- Ασθενεί πολύ συχνά και δεν έχει βοήθεια σε σωματικά και γενικότερα προβλήματα υγείας
- Είναι σε εγρήγορση σαν να προετοιμάζεται για κάτι κακό που πιθανόν να συμβεί

Ο γονέας:

- Δείχνει ελάχιστο ενδιαφέρον για το παιδί και δεν ανταποκρίνεται στο κάλεσμα του σχολείου για πληροφορίες
- Αρνείται την ύπαρξη των εμφανών προβλημάτων του παιδιού ή άλλοτε κατηγορεί το παιδί για αυτά
- Ζητά από το δάσκαλο να χρησιμοποιεί σκληρές μεθόδους αντιμετώπισης
- Βλέπει το παιδί εντελώς κακό, ανάξιο και φορτικό
- Απαιτεί την τελειότητα, ή σχολική επίδοση που δεν μπορεί να κατορθώσει το παιδί

Ο γονέας και το παιδί:

- Σπάνια κοιτάζουν ή αγγίζουν ο ένας τον άλλον
- Περιγράφουν τη σχέση τους ως κάτι τελείως αρνητικό
- Αναφέρουν ότι δεν συμπαθεί ο ένας τον άλλον

Παραμέληση

Η παραμέληση παιδιού είναι η πιο συνηθισμένη μορφή παιδικής κακοποίησης. Παραμέληση παιδιού σημαίνει μακροχρόνια ανεπαρκής φροντίδα, με σημάδια όπως κακή υγιεινή, έλλειψη καθαριότητας, χαμηλό βάρος, ανεπαρκής ιατρική φροντίδα, συνεχείς απουσίες από το σχολείο. Την παραμέληση αντιλαμβάνονται συνήθως άτομα στον περίγυρο του παιδιού, όπως γιατροί, νοσοκόμοι, συγγενείς, γείτονες, δάσκαλοι, νηπιαγωγοί κλπ.

Ειδικότερες μορφές παραμέλησης:

Σωματική παραμέληση, όπως έλλειψη επαρκούς τροφής, ενδυμασίας, κατοικίας, εγκατάλειψη του παιδιού και έλλειψη παρακολούθησής του. Η σωματική παραμέληση εμποδίζει σοβαρά την ανάπτυξη του παιδιού και οδηγεί σε υποσιτισμό, σοβαρές ασθένειες, πληγές, εγκαύματα ή άλλους τραυματισμούς λόγω έλλειψης παρακολούθησης και φροντίδας.

Συναισθηματική παραμέληση, όπως όταν το παιδί γίνεται μάρτυρας συζυγικής βίας, υποτιμάται ή κακοποιείται λεκτικά με βρισιές, κοροϊδίες ή απειλές. Επίσης, όταν απομονώνεται, όταν εμποδίζεται το παιδί να έχει φυσιολογικές σχέσεις με άλλα παιδιά ή ενήλικους, αλλά και όταν διαφθείρεται με την ενθάρρυνσή του να συμμετέχει σε καταστροφική, παράνομη ή αντικοινωνική συμπεριφορά. Αυτού του είδους η παραμέληση οδηγεί σε χαμηλή αυτοεκτίμηση, κατάχρηση ψυχοδραστικών ουσιών, κατάθλιψη, και παραπρωματική συμπεριφορά.

Εκπαιδευτική παραμέληση, όπως αποτυχία του γονέα να γράψει το παιδί στην υποχρεωτική εκπαίδευση ή να του παρέχει ειδική αγωγή, εάν αυτή χρειάζεται. Η εκπαιδευτική παραμέληση οδηγεί σε αποτυχία του παιδιού να αποκτήσει βασικές δεξιότητες για τη ζωή του και διαταρακτική συμπεριφορά που απειλεί την συναισθηματική ευημερία του και ανάπτυξη.

Ιατρική παραμέληση, όπως όταν οι γονείς ή οι έχοντες την ευθύνη του, αμελούν ιατρική φροντίδα ή αγνοούν ιατρικές συστάσεις, για παράδειγμα σε παιδιά με χρόνιες ασθένειες ή αναπηρίες. Συνέπειες της ιατρικής

παραμέλησης μπορεί να είναι η επιδείνωση μιας χρόνιας νόσου, η αναπηρία ή και θάνατος.

Εξέτασε την πιθανότητα παραμέλησης όταν το παιδί:

- Απουσιάζει συχνά από το σχολείο
- Ζητάει ή κλέβει φαγητό ή χρήματα από τους συμμαθητές του
- Δεν λαμβάνει ενώ κρίνεται απαραίτητο, ιατρική ή οδοντιατρική φροντίδα και άλλα, όπως μυωπικά γυαλιά κτλ
- Είναι τον περισσότερο καιρό βρώμικο και έχει έντονη μυρωδιά σώματος από την παραμέληση
- Δεν διαθέτει τον κατάλληλο ρουχισμό σύμφωνα με τις καιρικές συνθήκες
- Κάνει χρήση αλκοόλ και ναρκωτικών ουσιών
- Παρουσιάζει χαμηλή αυτοεκτίμηση και τάσεις αυτοκαταστροφής
- Παρουσιάζει έλλειψη κοινωνικών σχέσεων
- Έχει παραπτωματική συμπεριφορά, όπως φυγές από το σπίτι ή κλοπές
- Αναφέρει ότι δεν υπάρχει κανείς στο σπίτι για να του παρέχει φροντίδα

Εξέτασε την πιθανότητα παραμέλησης όταν ο γονέας ή ο κηδεμόνας:

- Φαίνεται να είναι αδιάφορος προς το παιδί
- Φαίνεται απαθής, άβουλος ή με καταθλιπτική διάθεση
- Συμπεριφέρεται απρεπώς ή με παράξενο τρόπο
- Κάνει κατάχρηση αλκοόλ ή ναρκωτικών ουσιών

Συναισθηματική κακοποίηση

Συναισθηματική κακοποίηση συμβαίνει όταν οι οι γονείς ή οι έχοντες την ευθύνη, αγνοούν το παιδί, το εκμεταλλεύονται, το απειλούν, το ντροπιάζουν, το υποτιμούν, αρνούνται να το κοιτάξουν ή να το καλέσουν με το όνομά του, το απορρίπτουν, το γελοιοποιούν, το απομονώνουν από κοινωνικές σχέσεις με άλλα παιδιά ή ενήλικους, και όταν το διαφθείρουν με συμμετοχή σε παράνομες, αντικοινωνικές ή καταστροφικές δραστηριότητες.

Τα παιδιά που συνεχώς αγνοούνται, ντροπιάζονται, υποτιμούνται, τρομοκρατούνται ή ταπεινώνονται υποφέρουν τόσο, αν όχι και περισσότερο από αυτά που κακοποιούνται σωματικά. Τα μωρά που στερούνται συναισθηματικής φροντίδας, ακόμη κι αν τρέφονται σωστά, δεν αναπτύσσονται σωστά ή μπορεί να γίνουν ανήσυχια και με χαμηλή αυτοεκτίμηση.

Οι λόγοι για μία τέτοια συμπεριφορά μπορεί να είναι η έλλειψη εμπειρίας, η κοινωνική απομόνωση, η έλλειψη πηγών βοήθειας, και οι μη ρεαλιστικές απαιτήσεις από το παιδί. Επίσης, μπορεί να κακοποιούν τα παιδιά γιατί οι ίδιοι είχαν κακοποιηθεί ως παιδιά.

Να σημειωθεί ότι ακόμη και οι καλύτεροι γονείς μπορεί να χάσουν την υπομονή τους και να πουν ή να κάνουν πράγματα που πληγώνουν. Αυτό όμως που χαρακτηρίζει την συναισθηματική κακοποίηση είναι η επαναλαμβανόμενη και μακροχρόνια εμφάνισή της.

Σε όλες τις μορφές κακοποίησης συνυπάρχει συνήθως και η συναισθηματική κακοποίηση. Όταν όμως παρουσιάζεται μόνη της είναι πολύ δύσκολο να γίνει αντιληπτή από τους επαγγελματίες, αφού συνήθως δεν υπάρχουν σαφείς ενδείξεις.

Εξέτασε την πιθανότητα συναισθηματικής κακοποίησης όταν το παιδί:

- Έχει στοιχεία νεύρωσης, όπως υπερβολική αντίδραση στην αποτυχία, χαμηλή αυτοεκτίμηση και απόσυρση
- Έχει υπερβολικές συμπεριφορές, όπως το να είναι υπερβολικά απαιτητικό ή να δείχνει υπέρμετρα παθητικότητα ή επιθετικότητα
- Φέρεται είτε ως ενήλικας, αναλαμβάνοντας για παράδειγμα το ρόλο του γονέα στα άλλα παιδιά ή παρουσιάζει στοιχεία παλινδρόμησης, όπως πιπίλισμα δακτύλου, στερεότυπες κινήσεις ή ρυθμικές κινήσεις του κορμού αυτιστικού τύπου
- Έχει καθυστέρηση στη σωματική και την συναισθηματική του ανάπτυξη

- Κάνει απόπειρα αυτοκτονίας
- Δηλώνει ότι δεν είναι συναισθηματικά δεμένο με τον γονέα

Εξέτασε την πιθανότητα συναισθηματικής κακοποίησης όταν ο γονέας ή ο κηδεμόνας:

- Δημιουργεί γύρω του ένα υπερβολικά αυστηρό περιβάλλον
- Κατηγορεί, επιπλήττει και ταπεινώνει το παιδί
- Είναι αδιάφορος με το παιδί και αρνείται να δεχτεί την οποιαδήποτε προσφορά βοήθειας για τα προβλήματα που παρουσιάζει το παιδί στο σχολείο
- Απροκάλυπτα απορρίπτει το παιδί

Οδηγίες για γονείς

- Κατακρίνετε την συμπεριφορά του παιδιού, όχι το ίδιο το παιδί.
- Επιβραβεύστε το παιδί όταν δείχνει ακόμη και μικρές καλές πράξεις ή συμπεριφορά.
- Μην κολλάτε ταμπέλες στα παιδιά, όπως «ηλίθιο», «τεμπέλη», «δεν είσαι καλός για τίποτα», «δε θα καταφέρεις τίποτα στη ζωή σου», «μακάρι να ήσουν όπως ο αδερφός σου», «δεν κάνεις τίποτα σωστό» κλπ. Αυτά μειώνουν την αυτοεκτίμησή του.
- Μην φοβάστε να ζητήσετε συγγνώμη από το παιδί σας, αν είπατε κάτι που δε το εννοούσατε. Τα παιδιά χρειάζεται να γνωρίζουν ότι οι ενήλικες παραδέχονται τα λάθη τους.
- Ακούστε το παιδί με υπομονή, μην κριτικάρετε και μην είστε αρνητικοί απέναντί του. Δεχτείτε τις εμπειρίες και συναισθήματά του χωρίς να τα υποτιμάτε.
- Μην αντιδράτε υπερβολικά. Η οργή και ο φόβος είναι φυσικές αντιδράσεις, αλλά μπορεί να τρομάζουν το παιδί και να μην σας εμπιστευτεί ξανά.
- Βοηθείστε να αναπτυχθεί η αυτο-εκτίμηση του παιδιού. Επιβραβεύστε το και ενθαρρύνετέ το. Πείτε του πόσο σημαντικό είναι, για τις δυνατότητές του, ότι είναι καλό, έξυπνο και αξιαγάπητο.
- Χτίστε την αυτοπεποίθησή τους, αφήνοντάς τα να έχουν δικά τους πράγματα και δίνοντάς τους ευκαιρίες να αναλαμβάνουν ευθύνες.
- Αν το παιδί συμπεριφέρεται περίεργα, θυμηθείτε να βλέπετε τα συναισθήματα που βρίσκονται κάτω από τις πράξεις του. Συχνά το παιδί προσπαθεί να ελκύσει την προσοχή εκδηλώνοντας αρνητική συμπεριφορά.
- Προωθήστε τις κοινωνικές σχέσεις του παιδιού με συνομιλήκους, μέσα από εξωσχολικές δραστηριότητες, παιχνίδια κλπ.

Σωματική κακοποίηση

Η σωματική κακοποίηση περιλαμβάνει μπουινιές, κλωτσιές, δαγκωνιές, εγκαύματα που προκαλούνται με σκοπό να να πληγωθεί ή να συμμορφωθεί το παιδί. Συχνά, η σωματική τιμωρία παίρνει τη μορφή υπερβολικού ή ακατάλληλου σωφρονισμού. Ο κηδεμόνας μπορεί να μην έχει συναίσθηση της δύναμης με την οποία χτυπά το παιδί. Στη σωματική κακοποίηση, όπως και στη συναισθηματική, συντελούν η ανωριμότητα των γονέων, η απουσία δεξιοτήτων γονεϊκής φροντίδας, οι κακές εμπειρίες της παιδικής ηλικίας των γονέων, η κοινωνική απομόνωση, και η κατάχρηση αλκοόλ και ναρκωτικά.

Εξέτασε την πιθανότητα σωματικής κακοποίησης όταν το παιδί:

- Έχει ανεξήγητα καψίματα, δαγκωνιές, μελανιές, κατάγματα και μαυρισμένα μάτια
- Έχει μελανιές ή άλλα εμφανή σημάδια, ιδιαίτερα μετά από απουσία του από το σχολείο
- Έχει κακώσεις που δεν αιτιολογούνται επαρκώς, δεν αντιμετωπίζονται ιατρικά και καλύπτονται σκόπιμα από ανάλογα ρούχα.
- Παραπονείται ότι πονάει ή δυσκολεύεται να κινηθεί
- Φοβάται την παροχή ιατρικής βοήθειας ή την επικοινωνία του σχολικού υπεύθυνου με τους γονείς του.
- Δείχνει φοβισμένο με τους γονείς και κλαίει όταν έρχεται η ώρα να επιστρέψει στον σπίτι από το σχολείο
- Οπισθοχωρεί στο πλησίασμα ενήλικα
- Παρουσιάζει τάσεις φυγής, αυτοκαταστροφικές ή ετεροκαταστροφικές τάσεις και μειωμένη κοινωνικότητα.
- Αναφέρει τραυματισμό από το γονέα ή άλλον ενήλικα κηδεμόνα

Εξέτασε την πιθανότητα σωματικής κακοποίησης όταν ο γονέας ή ο κηδεμόνας:

- Προσφέρει αντιφατικές, μη πειστικές ή καμία εξήγηση για τον τραυματισμό του παιδιού

- Περιγράφει το παιδί σαν «δαίμονα» ή με κάποια άλλη αρνητική περιγραφή
- Χρησιμοποιεί σκληρές μεθόδους διαπαιδαγώγησης του παιδιού
- Έχει ιστορικό παιδικής κακοποίησης ο ίδιος

Οδηγίες για γονείς

- Θυμηθείτε ότι τα παιδιά είναι παιδιά, θα κάνουν φασαρία ή ζημιές και αναπόφευκτα θα κάνουν τους γονείς να θυμώσουν και να αναστατωθούν. Όμως δεν μπορούν να πειθαρχηθούν με τη βία.
- Συχνά το παιδί προσπαθεί να ελκύσει την προσοχή εκδηλώνοντας αρνητική συμπεριφορά. Ψάξτε τη συναισθηματική του κατάσταση που βρίσκεται πίσω από τη συμπεριφορά.
- Είναι καλύτερο να τους αρνηθείτε προνόμια όταν κάνουν κάτι απαράδεκτο και να τους ανταμείβετε όταν κάνουν κάτι σωστό, μαθαίνοντας έτσι ότι οι πράξεις τους έχουν συνέπειες.
- Φροντίστε την αυτοπεποίθησή τους δίνοντάς τους ευκαιρίες να αναλαμβάνουν ευθύνες.

Σεξουαλική κακοποίηση

Η σεξουαλική κακοποίηση των παιδιών είναι πολύ συχνότερη από ότι νομίζουμε. Οι μακροπρόθεσμες συναισθηματικές και ψυχολογικές βλάβες της σεξουαλικής κακοποίησης είναι καταστροφικές τόσο για το παιδί όσο και τον μετέπειτα ενήλικα.

Η σεξουαλική κακοποίηση παιδιού μπορεί να περιλαμβάνει σωματική επαφή, όπως ερωτικά φιλά, θωπείες στα γεννητικά όργανα του παιδιού, υποχρέωση του παιδιού να θωπεύσει τα γεννητικά όργανα ενήλικου, επαφή στόματος- γεννητικών οργάνων, τριβή γεννητικών οργάνων του ενήλικα στο παιδί, εισχώρηση στον κόλπο ή πρωκτό του παιδιού. Άλλοι τύποι σεξουαλικής κακοποίησης μπορεί επίσης να συμβούν αλλά δεν είναι τόσο εύκολο να ανιχνευτούν. Αυτοί περιλαμβάνουν την επίδειξη γεννητικών οργάνων ενήλικα σε παιδιά, λεκτική πίεση για σεξ, επίδειξη σε παιδιά πορνογραφικών εικόνων ή βιντεοταινιών, ή η χρησιμοποίηση του παιδιού ως μοντέλο στην παραγωγή πορνογραφικού υλικού.

Σε 8 από τις 10 περιπτώσεις το θύμα γνωρίζει τον θύτη. Ο θύτης πείθει, δωροδοκεί, ξεγελά ή επιβάλλει στο παιδί να συμμετέχει σε σεξ ή σεξουαλικές πράξεις. Η σεξουαλική κακοποίηση μπορεί να συμβεί μέσα στην οικογένεια από γονιό, θετό γονιό, θείο, εξάδελφο, αδέλφια ή άλλους συγγενείς, ή εκτός σπιτιού από φίλο, γείτονα, μπέμπι σίτερ, δάσκαλο ή άγνωστο. Οι θύτες είναι στο 90% των περιπτώσεων άνδρες ανεξάρτητα από το αν το θύμα είναι αγόρι ή κορίτσι. Όταν η σεξουαλική κακοποίηση συμβαίνει μέσα στην οικογένεια το παιδί μπορεί να φοβηθεί το θυμό, ζήλεια ή ντροπή των άλλων μελών ή να φοβηθεί ότι η οικογένεια θα διαλυθεί αν ειπωθεί το μυστικό.

Εξέτασε την πιθανότητα σεξουαλικής κακοποίησης όταν το παιδί:

- Παρουσιάζει ασυνήθιστη ή απρόσμενη απάντηση όταν ερωτείται αν το έχει αγγίξει κανείς.
- Παρουσιάζει ξαφνικό και χωρίς εμφανή λόγο, φόβο ή άρνηση να συναντήσει κάποιους συγκεκριμένους ανθρώπους.
- Παρουσιάζει δυσκολία στο περπάτημα ή στο να κάθεται
- Αρνείται να αλλάξει ρούχα για το μάθημα της γυμναστικής ή να λάβει μέρος σε αθλητικές δραστηριότητες

- Ζωγραφίζει παραστάσεις σεξουαλικών πράξεων
- Έχει ανάρμοστη για την ηλικία του σεξουαλική συμπεριφορά.
- Παλινδρομεί σε βρεφική συμπεριφορά, όπως πιπίλισμα ή αλλαγές στις συνήθειες της τουαλέτας.
- Αναλαμβάνει γονεϊκό ρόλο στο σπίτι, εφόσον πρόκειται για θύμα αιμομιξίας.
- Εκδηλώνει στοιχεία νεύρωσης, όπως εφιάλτες, κατάθλιψη, φοβίες, ανορεξία ή βουλιμία, αυτουποτίμηση και αυτοκτονικό ιδεασμό.
- Παρουσιάζει ξαφνικές αλλαγές στη συμπεριφορά, όπως ενούρηση ή εγκόπριση, ακραίες αλλαγές στη διάθεση, απόσυρση, κατάθλιψη και υπερβολικό κλάμα.
- Παρουσιάζει πόνο, φαγούρα, αιμορραγία, υγρά ή ευαισθησία στις ιδιαίτερες περιοχές.
- Μένει έγκυος ή προσβάλλεται από μεταδοτικό νόσημα
- Παρουσιάζει φυγές από το σπίτι ή το σχολείο
- Ξαφνικά διαθέτει υπερβολικά χρήματα.
- Καταγγέλλει σεξουαλική κακοποίηση από το γονέα ή τον κηδεμόνα

Εξέτασε την πιθανότητα σεξουαλικής κακοποίησης όταν ο γονέας ή ο κηδεμόνας:

- Είναι υπερβολικά προστατευτικός προς το παιδί ή περιορίζει ιδιαίτερα το παιδί στην επαφή του με άλλα παιδιά, ιδιαίτερα του αντίθετου φύλου
- Είναι υπερβολικά κρυψίνους και απομονωμένος
- Περιγράφει σημαντικά προβλήματα στο γάμο ή τις σεξουαλικές του σχέσεις

Οικογένειες υψηλού κινδύνου για ενδοοικογενειακή κακοποίηση

Οι έρευνες έδειξαν ότι τα παρακάτω στοιχεία που χαρακτηρίζουν κάποιες οικογένειες αποτελούν στοιχεία υψηλού κινδύνου για ανάπτυξη σωματικής ή σεξουαλικής βίας σε βάρος των παιδιών

- Μονογονεϊκές οικογένειες
- Παιδιά με φτωχές σχέσεις με γονείς ή παιδιά που αντιμετωπίζονται ιδιαίτερα αυστηρά
- Παρουσία θετού πατέρα στο σπίτι
- Απουσία μητέρας από το σπίτι, λόγω εργασίας, ασθένειας ή ανικανότητας
- Παρουσία στο σπίτι ατόμου με ιστορικό σεξουαλικού εγκλήματος ή παρεκκλίνουσας σεξουαλικής συμπεριφοράς

- Συγκρούσεις ή διακοπή της φυσιολογικής ετεροσεξουαλικής σχέσης των ενηλίκων στο σπίτι
- Κατάχρηση ψυχοδραστικών ουσιών
- Ιστορικό σωματικής ή σεξουαλικής κακοποίησης σε έναν ή και τους δύο γονείς

Τι πρέπει να κάνετε αν μάθετε ότι το παιδί σας κακοποιείται:

- Κρατήστε την ψυχραιμία σας και ακούστε προσεκτικά τις εξηγήσεις του παιδιού σας για την αποκάλυψη της κακοποίησης.
- Βοηθείστε το παιδί σας να καταλάβει ότι η κακοποίηση δεν ήταν δικό του λάθος.
- Δώστε του ανακούφιση και καθυσχασμό.
- Ζητήστε ιατρική εξέταση και ψυχολογική βοήθεια

Εκπαίδευση των παιδιών με σκοπό την πρόληψη

- Μιλήστε στα παιδιά σας για τη διαφορά μεταξύ καλού και κακού αγγίγματος.
- Πείτε στα παιδιά σας ότι έχουν το δικαίωμα να απαγορέψουν στους άλλους να αγγίξουν τα σώματά τους με οποιοδήποτε τρόπο.
- Πείτε στο παιδί σας ότι εάν κάποιος προσπαθήσει να αγγίξει το σώμα του και να κάνει πράγματα που το κάνουν να μη νιώθει άνετα, θα πρέπει να πει ΟΧΙ, να απομακρυνθεί και να σας ενημερώσει αμέσως.
- Ελέγχετε την πρόσβαση του παιδιού σε ιστοσελίδες και προειδοποιήστε τα παιδιά ότι κάποιος δράστες μπορεί να χρησιμοποιούν το Ίντερνετ ώστε να τα πλησιάσουν.

Κακοποίηση μέσω διαδικτύου

Το διαδίκτυο ανοίγει έναν κόσμο με σημαντικές δυνατότητες για τα παιδιά, ενημερώνοντας, εκπαιδεύοντας, επεκτείνοντας τους ορίζοντές τους και εκθέτοντάς τα σε διαφορετικές κουλτούρες και τρόπους ζωής. Παρόλα αυτά, μπορεί να εκτεθούν και σε κινδύνους. Υπάρχουν άνθρωποι που προσπαθούν να εκμεταλλευτούν παιδιά σεξουαλικά μέσω της χρήσης του διαδικτύου. Μερικά από αυτά τα άτομα ελκύουν τους στόχους τους προσφέροντας προσοχή, στοργή, και δώρα. Οι δράστες ηλεκτρονικού σεξ αξιολογούν τα παιδιά που έρχονται σε ηλεκτρονική επαφή για μελλοντική πρόσωπο με πρόσωπο συνάντηση και άμεση θυματοποίηση. Τα παιδιά μπορεί να σαγηνευτούν από έναν έξυπνο δράστη και να μην αναγνωρίσουν τους κινδύνους αυτών των επαφών.

Σημάδια ότι το παιδί σας εκτίθεται σε κίνδυνο στο διαδίκτυο

- Όταν υπάρχει πορνογραφικό υλικό στον υπολογιστή του παιδιού σας.
- Το παιδί δέχεται τηλεφωνήματα από αγνώστους.
- Το παιδί δέχεται δώρα από αγνώστους.
- Το παιδί κλείνει τον υπολογιστή όταν μπαίνετε στο δωμάτιο.
- Το παιδί χρησιμοποιεί λογαριασμό που ανήκει σε άλλον.

Τι μπορείτε να κάνετε αν υποψιαστείτε

- Μιλήστε ανοιχτά με το παιδί σας για τις υποψίες σας.
- Πείτε τους για τους κινδύνους των δραστηνών του ηλεκτρονικού σεξ.
- Επιθεωρήστε για σχετικό υλικό στον υπολογιστή του παιδιού σας.
- Χρησιμοποιήστε την αναγνώριση κλήσεως για να δείτε ποιος τηλεφωνεί στο παιδί σας.
- Ελέγχετε τον τύπο ηλεκτρονικής επικοινωνίας του παιδιού σας. Οι δράστες σχεδόν πάντα γνωρίζουν τα θύματα μέσω chat-room και μετά συνεχίζουν την επικοινωνία μέσω email ή τηλεφωνικής επικοινωνίας.

Μέτρα πρόληψης

- Επικοινωνήστε με το παιδί σας και μιλήστε του για τον πιθανό κίνδυνο του διαδικτύου.
- Περάστε χρόνο με το παιδί σας στον υπολογιστή. Αφήστε τα να σας δείξουν τους αγαπημένους τους ιστότοπους.
- Έχετε τον υπολογιστή σε ένα κοινό μέρος στο σπίτι.
- Χρησιμοποιήστε λογισμικό που μπλοκάρει ακατάλληλο υλικό.
- Έχετε πρόσβαση στο λογαριασμό email του παιδιού σας και περιστασιακά ελέγξτε το email του, αφού εξηγήσετε στο παιδί σας ξεκάθαρα το γιατί.
- Εξηγήστε στα παιδιά να μη δίνουν ποτέ φωτογραφίες μέσω διαδικτύου σε κάποιον που δε γνωρίζουν προσωπικά, να μη δίνουν ποτέ όνομα, τηλέφωνο, όνομα σχολείου ή διεύθυνση, και να μην απαντούν σε μηνύματα με υπονοούμενα.

Πηγές

- American Humane, www.americanhumane.org
- Αμερικανική Ακαδημία Παιδιατρικής, www.medem.com
- Αμερικανική Ακαδημία Παιδικής & Εφηβικής Ψυχιατρικής, www.aacap.org/publications/factsfam
- Κέντρο Εκδόσεων FBI, Οδηγός Γονέων για Ασφάλεια στο Διαδίκτυο, www.fbi.gov/publications
- End Child Prostitution, Child Pornography and Trafficking of Children for Sexual Purposes, ECPAT, www.ecpat.net
- Stop it Now, www.stopitnow.com
- International Society for Prevention of Child Abuse and Neglect, ISPCAN
- Ελληνική Εταιρία Μελέτης και Πρόληψης της Σεξουαλικής Κακοποίησης, τηλ: 2107290496, info@obrela.gr, www.obrela.gr
- Εγκριτήριο για τα δικαιώματα του παιδιού, Αγάθωνος-Γεωργαπούλου Ε & Τσαγκάρη Μ., Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού, 1999.
- Η εξέλιξη της σωματικής τιμωρίας στα παιδιά, *Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού, 2007.*
- Σεξουαλική Επιθετικότητα και Παραφιλίες: Αιτιολογία, Εκτίμηση και Αντιμετώπιση». *Γιωτάκος Ο. Ιατρικές Εκδόσεις ΒΗΤΑ, 2004.*
- Οδηγός ανίχνευσης παιδικής κακοποίησης - για γονείς & εκπαιδευτικούς, *Γιωτάκος Ο., Πρεκατέ Β., Ιατρικές Εκδόσεις ΒΗΤΑ, 2005.*
- Ψυχολογική Στήριξη από Τηλεφώνου, *Γιωτάκος Ο., Θ Τριανταφύλλου. (Επιμ.) Εκδόσεις «Ελληνικά Γράμματα», 2006.*
- Στηρίζοντας την Ψυχική Υγεία των Σπουδαστών, *Γιωτάκος Ο. και συν. Εκδόσεις «Ελληνικά Γράμματα», 2006.*
- Σεξουαλική κακοποίηση, Μυστικό όχι πια, *Γιωτάκος Ο. Πρεκατέ Β. (Επιμ.) Εκδόσεις «Ελληνικά Γράμματα», 2006.*
- Παρέμβαση στην Κρίση, *Γιωτάκος Ο. (Επιμ.), Εκδόσεις «Αρχιπέλαγος», 2008.*
- Ο Κύκλος της Κακοποίησης, *Τσιλιάκου Μ, Γιωτάκος Ο., Εκδόσεις «Αρχιπέλαγος», 2008.*
- Βιασμός, *Γιωτάκος Ο, Τσιλιάκου Μ., Εκδόσεις «Αρχιπέλαγος», 2008.*
- Preventing child maltreatment: a guide to taking action and generating evidence, World Health Organization, 2006. «Πρόληψη Παιδικής Κακοποίησης: Οδηγός ανάπτυξης δράσεων και αποδείξεων», *Γιωτάκος Ο. (Επιμ Μετάφρ). Εκδόσεις «Αρχιπέλαγος», 2008.*
- Τμήμα Ηλεκτρονικού Εγκλήματος, τηλ. 1890, csu@ath.forthnet.gr
- Συνήγορος του Πολίτη, Κύκλος για τα Δικαιώματα του παιδιού, τηλ. 800.11.32.000
- Δίκτυο Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, τηλ.210-3625786
- Κέντρο Άμεσης Κοινωνικής Βοήθειας, τηλ.197.
- Χαμόγελο του Παιδιού, τηλ. 1056.
- Γραμμή Σύνδεσμος για την ψυχοκοινωνική υγεία του παιδιού και του εφήβου (ΕΨΥΠΕ), τηλ. 801-801-1177

Ελληνική Εταιρία Μελέτης και Πρόληψης της Σεξουαλικής Κακοποίησης

Εριφύλης 2, 11634 Αθήνα, Τηλ-φαξ: 210 7290496,
info@obrela.gr , www.obrela.gr

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΠΟΡΩΝ

ΕΠΕΚΕΧΕΡΙΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
"ΑΓΙΩΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ"
Το έργο συγχρηματοδοτείται
κατά 80% από το Ε.Κ.Τ.

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ